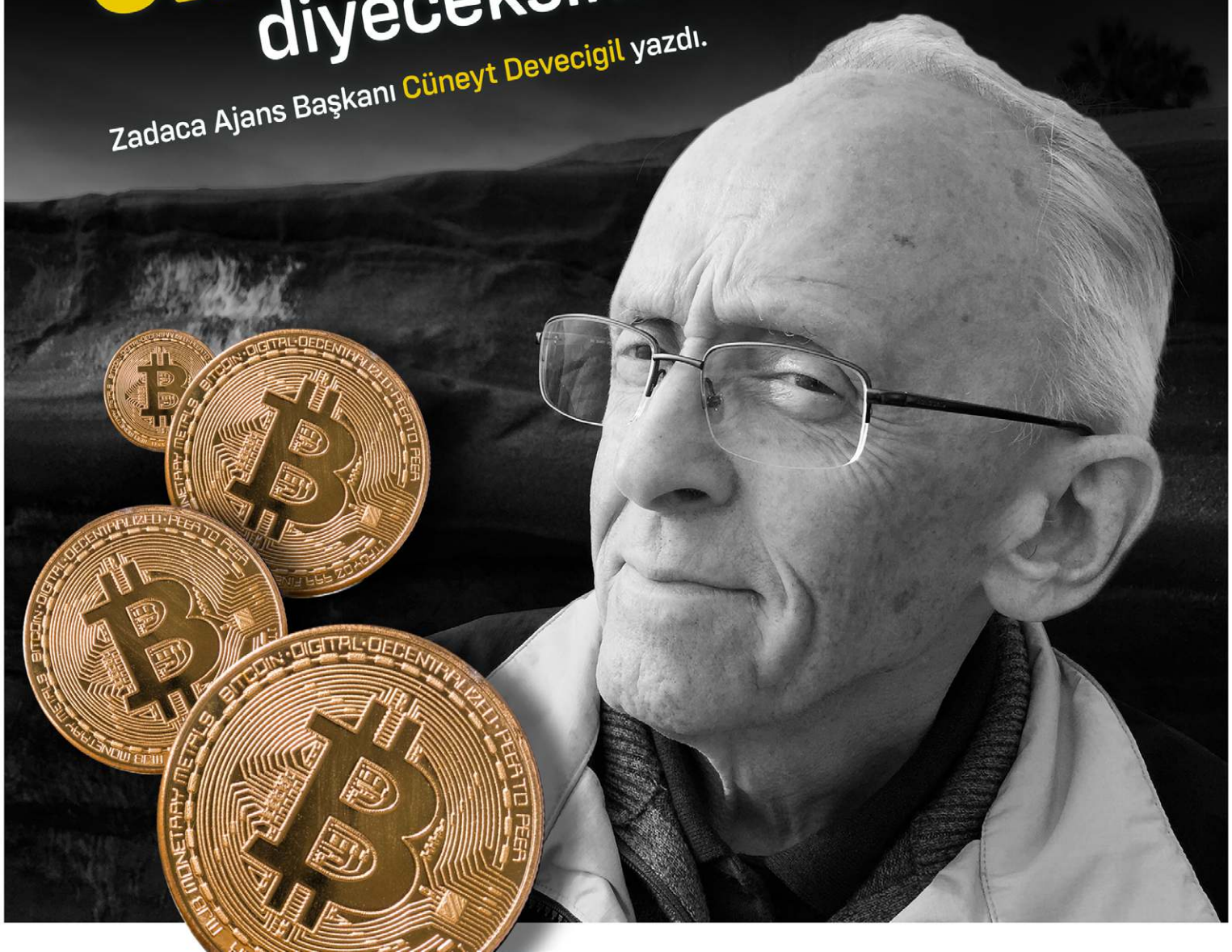
NORMAL
ANLIK
DİJİTAL DERGİ
e-ISSN: 2717-7378
SAYI:11 KISIM:3

ve siz torunlarınıza

"BİTCOİNDEN ÖNCE ORADAYDIM"

diyeceksiniz.

Zadaca Ajans Başkanı Cüneyt Devecigil yazdı.

ANLIK
SAYI:11 KISIM:3

ve siz torunlarınıza

"BITCOINDEN ÖNCE ORADAYDIM"

diyeceksiniz.

Z kuşağından sonra gelen nesillerin kağıt ve metal parayla karşılaşacakları tek yer 'Tarih Dersleri' olacak!

Yazan: Cüneyt Devecigil

Geçtiğimiz yedi yıl içinde, gazeteciler ve her yerde konuşan, yazan kafalar(!)500'den fazla kez Bitcoin'in öldüğünü ilan ettiler ve Bitcoin 560.000 TL'ye kadar yükseldi. İnsanların kripto (programlanabilir) paraların hızla hayatımıza girdiğini görememelerinin en büyük nedeni, hayatları boyunca hiç farklı türde bir para görmemiş olmalarıdır. Çoğu insan için kendi hayat zamanlarının ötesini görmek neredeyse imkansızdır. Özel paraya sahip olabileceğiniz ve bunu yayınlamak için merkezi bir otoriteye ihtiyaç duymayacağınız fikri, onların anlayışlarının tamamen dışındadır. Daha önce hiç görmediğimiz bir şeyi anlamak için beyin, aktivite miktarını sınırlar. Beynimiz yeni bir şeyi daha önce gördüğü bir modelle eşleştirebilirse, o şeyi anlamaya çalışmak için çok fazla enerji harcamasına gerek kalmaz. Ancak düşünmek zordur ve çok fazla enerji gerektirir.

İnsanların kripto (programlanabilir) paraların hızla hayatımıza girdiğini görememelerinin en büyük nedeni, hayatları boyunca hiç farklı türde bir para görmemiş olmalarıdır.

Sadece bir kez tabağımızdaki etimizi bıçakla kestiğimizde, keskinlik kavramını soyutlarız. Bunun da bize zarar vereceğini bilmek için keskin bir bıçak tarafından kesilmemize de gerek olmaz. Ancak bu kısa vadeli beyin eşleştirmesi bize kötü bir şekilde ihanet edebilir. Gerçekten yeni bir şey hayatımızda ortaya çıktığında, üst beynimizin onu anlamak için devreye girmesi ve bazı ağır işlemler yapması gerekir. Çoğu insan beyni bunu yapma zahmetine girmez. Çünkü bu insanlar yaşamları için önemli bir tehdit veya fayda yoksa, onlar için o kadar da önemli olmadığından alt beyinleri olan kertenkele beyinlerine güvenirler.

Masaya 100 TL banknot koyarsanız, onun akıllı bir sözleşme yapmasını sağlayamazsınız.

Bugün yaşayan herkesin tüm yaşamları boyunca gördüğü model, devletlerin aptalca para çıkarmasıdır, bu yüzden bunun ötesini görmeleri zordur. Modern dünyada ulus devletler üstündür. Bu devletlerin içinde yaşayan herkes bir bayrak ve vatansever bir şarkının bulunduğu net ve istikrarlı bir sınırın, bayrağın altında yaşarlar. İnsanların programlanabilir paranın yükselişini görememelerinin en önemli nedeni 'Korku'dur! Emin olun, yarının çocukları kağıt ve metal parayı bile hatırlamayacaklar.

Z kuşağından sonra gelen nesiller, doğdukları andan itibaren programlanabilir, elektronik parayla büyüyecek ve kağıt, metal parayla karşılaşacakları tek yer tarih dersleri olacaktır. Nedeni basit! Bugünün parası analog. Aptalca bir para. Ölü ağaçlardan ve metalden yapılmıştır.

FastPay ve banka havalesi yoluyla sıkıştırdığınız elektronik versiyonu bile bir veri tabanındaki elektronik bir kayıttır. Gerçekten elektronik ve programlanabilir değildir. Masaya 100 TL banknot koyarsanız, onun akıllı bir sözleşme yapmasını sağlayamazsınız. Yapabileceğiniz tek şey onu kaydetmek veya mal ve hizmetlerle takas etmektir.

Yarının parası ise akıllı paradır. Tıpkı dijital kameraların analog emsallerinin yerini alması gibi, dijital, programlanabilir para da düz eski kağıt paranın yerini alacaktır.

Kodak bir zamanlar film pazarının %90'ına sahipti ve 100 yıl boyunca ayakta durdu, Ancak dijital kameraların döneminin geldiğini zamanında göremedi ve onları geçici bir heves olarak görmeyi seçti. Bir süre haklıydılar. Dijital kameralar yavaş ve hantaldı. Geleneksel filmin sadakatine sahip değillerdi. Ancak mühendisler tüm bu sorunları çözene kadar. Ve beş yıl içinde

İnovasyon, geleceğe isteyerek kör kalanları bu kadar hızlı ezebilir.

Kodak 100 yıllık hakimiyetinin ardından iflas etti.

İnovasyon, geleceğe isteyerek kör kalanları bu kadar hızlı ezebilir.

Yarın bir emanet alıcısına ihtiyacınız olmayacak. Küçük bir program parayı kendi kendine emanet edecek ve her iki taraf da sözleşmeyi dijital olarak imzaladığında serbest bırakılacaktır. Son zamanlarda duyduğumuz DeFi çılgınlığı da zaten bununla ilgili.

Çok yakında bir zamanda, hiç görmediğiniz veya tanımadığınız diğer insanlara doğrudan borç para vermenin ve bankalar yerine faiz kazanmanın kolay bir yolunu bulacaksınız. Ve bu şekilde de borç para alacaksınız.

Tüm hayatımı teknolojinin ilerlemesine bakarak geçirdim ve zamanla dünyayı benim nasıl gördüğümle herkesin onu nasıl gördüğü arasındaki farkı fark etmeye başladım. Ben uzaktan geniş kalıplara bakıyorum ama çoğu insan yakınlaştırılmış dar kalıplara bakıyor ve dolayısı ile karşılarında çok daha küçük kalıplar görüyorlar.

İnsanlar kripto para biriminin mevcut hallerine bakıyor ve büyük enerji israfı, yavaş işlem süreleri, çok değişken ve oynak fiyatlar görüyorlar ve bu sorunların sonsuza kadar devam edeceğini zannediyorlar! Aynı Kodak firmasının dijital kameralara baktığı gibi.

Bugünün aptal parasıyla ilgili en büyük sorun, bu parayı elinde tutmak ve dünyanın her yerine taşımak için merkezi aracılara (Bankalar ve hükümetlere) güvenmek zorunda olmamızdır. Ancak yarının çocukları bu aracılara ihtiyaç duymayacaklar.

Bugün bir ev satın aldığınızda, paranızı emanet olarak, merkezi bir makam tarafından (Banka, noter, tarafsız kişi gibi) bir tutma hesabına giriyor. Sözleşme, her iki taraf tarafından imzalandığında ve tapu elinize geçtiğinde para satıcıya veriliyor.

Bugünün parası, fotoğraf çekemeyen, sohbet edemeyen, mesaj gönderemeyen ve web'e göz atamayan eski bir kapaklı telefona bakmak gibidir. Kripto, programlanabilir bir paradır. Onu bükebilir, eğebilir, değiştirebilir ve dans ettirebilirsiniz.

"Bugünün aptal parasıyla ilgili en büyük sorun, bu parayı elinde tutmak ve dünyanın her yerine taşımak için merkezi aracılara (Bankalar ve hükümetlere) güvenmek zorunda olmamızdır."

Bankalar ya iş modellerini radikal bir şekilde değiştirmek zorunda kalacaklar veya hızlı bir şekilde ölecekler.

Tüm çeşitli teknolojik engeller zamanla çözülecektir. Ölçeklendirme, kullanım kolaylığı, özel ve kamusal işlemler, yönetim. Hepsi önümüzdeki üç veya beş yılda çözülecek. Yeni ve daha iyi fikir birliği sistemleri yükseldikçe ve geliştiriciler dünün blok zincirlerinden öğrendikçe, hepsi çözülecek emin olun.

İnsanlar geride kalmak istemiyor. Bankalar kriptoyu varoluşsal bir tehdit olarak görüyorlar ve çok da haklılar. Bankalar ortadan kalkmayacak, ancak bankalar ya iş modellerini radikal bir şekilde değiştirmek zorunda kalacaklar veya hızlı bir şekilde ölecekler.

Çoğu mevcut iş modellerine bağlı kalıp Kodak'ın yolunda gidecek. Sadece birkaçı hayatta kalmak için yeterince akıllı olacak ve umutlarını bugün yerine yarına bağlayacak.

Para fikri de değişiyor. Eskiden bunu sadece hükümetler yapabilirdi ama tarihi bir bakış bize bu görüşün ne kadar aptalca olduğunu ve onun da ortadan kalkacağını söylüyor. Hayattaki tek basit şey değişimdir. 25 yıl içinde çoğu insan bu çağı da, bozuk para olarak basılan aptal paraları da hatırlamayacak. Kripto para birimine karşı "gerçek" parayla ilgili herhangi bir hikâye olmayacak.

İnsanlar kripto para kelimesini bile bilmeyecekler. Ona sadece para diyecekler! Hep söyleyip, yazdığım gibi; lütfen geçmişi gelecek için yanlış anlamayın.

"İnsanlar kripto para kelimesini bile bilmeyecekler. Ona sadece para diyecekler!"

Ve siz torunlarınıza "Bitcoinden önce oradaydım" diyeceksiniz.

Ve torunlarına size şöyle diyecekler; büyük baba eminim bir sonraki hikayende de zekalı para zamanlarında arabanı da kendin sürmen gerektiğini anlatacaksın!

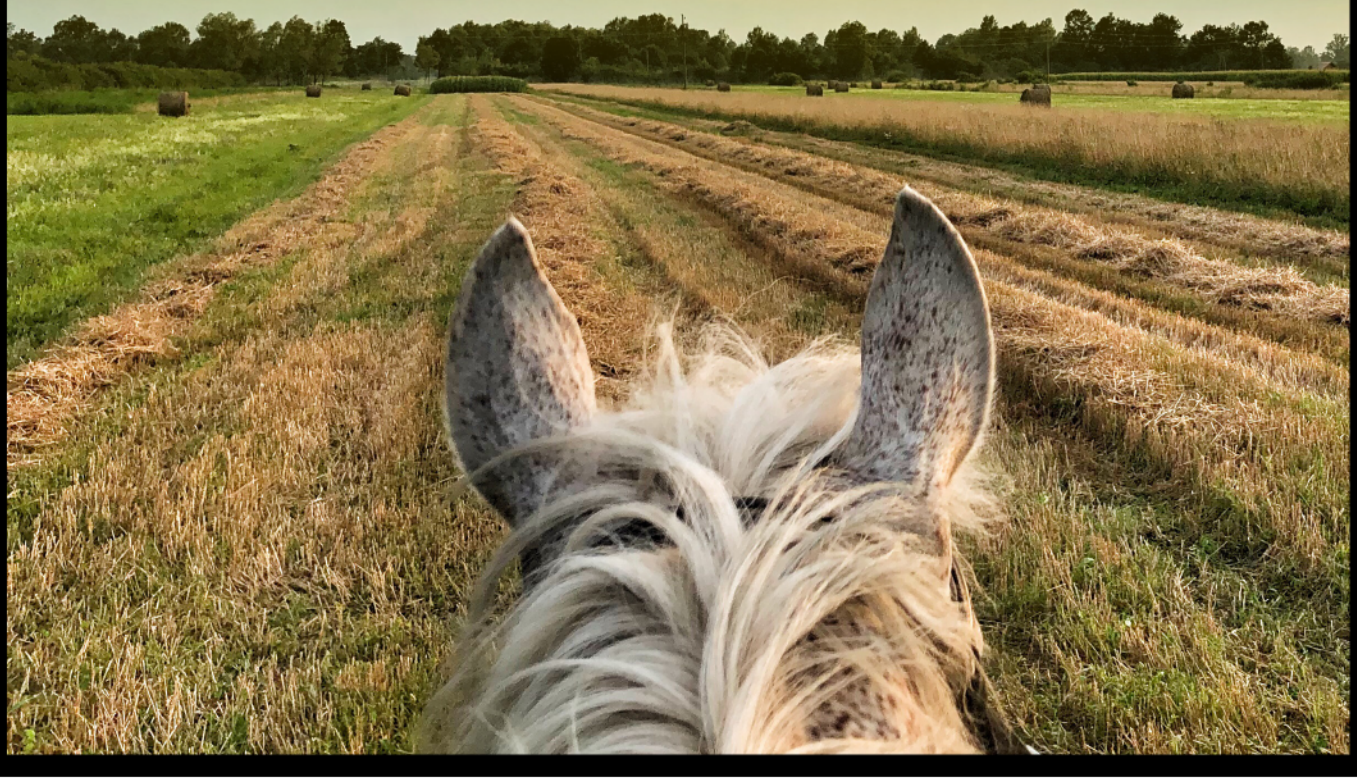

Sokağa çıktığımızda yolda at görüyor musunuz?

Yeni fikirler hızlı bir şekilde benimsenebilir, ancak yeni kavramlar genellikle çok daha uzun sürer. Konsept ne kadar büyük olursa o kadar fazla direnç vardır ve benimsenmesi için daha uzun zaman gerekir.

İnternet bunun harika bir örneğidir, çünkü canlı hafızada meydana gelen bir devrim olmuştur. O sırada var olan direnişi, olumsuzluğu, korkuları, kıyameti unutmadık ancak şimdi "world wide web"e olan bağımlılığımızdan vazgeçebilir miyiz? Tabii ki asla!

Ya arabalar? Tarihe bakın! İlk tanıtıldıklarında, masrafları ve güvenilmezlikleri nedeniyle kullanışlı görülmediler ve atlar çok daha üstün bir ulaşım şekli olarak kabul edildi. Direniş yüksekti, hükümetler tarafından kullanımlarını sınırlamak için Daft yasaları kabul edildi. Şimdi sokağa çıktığımızda yolda at görüyor musunuz?

Biz insanlar asla geçmişten öğrenmiyoruz ve yeni kavramlar dünyayı değiştirirken alay etmeye devam ediyoruz!

Düşünün! Dokuzuncu yüzyılda bir tüccarsınız ve toptancılara satmak için baharat veya ipek dolu geminizle bir iskeleye yanaşıyorsunuz, ancak sizden her zamanki altın parçaları yerine bir kağıt parçası kabul etmeniz isteniyor!

Ancak, sadece altını biliyorsunuz, babanız ve babanızın babası da sadece altını biliyordu ve etrafınızdaki şüpheci insanlar bu kağıt parayı almamanızı, bunun bir aldatmaca olabileceğini söylüyor. Tüm kargonuzu gerçekten bir kağıt parçasına mı teslim edeceksiniz? Şu an Bitcoin konusunda aynı noktadayız.

Çocuklar çok oyunculu çevrimiçi oyunların bir çoğunda V-Bucks (Fortnite), Robux (Roblox), veya basitçe (sanal) altın gibi oyun içi para birimleri kullanıyor.

Ancak bu kez ufkumuz genişledi. Bu kez, kavram yetişkinler tarafından oluşturulmuş olsa da, gerçek küresel benimsemenin, şu an evde uzaktan eğitim alan nesilden geleceğine emin olun!

Çocuklar dijital para birimini her gün çok sayıda kullanıyorlar. Sadece bu değil, sadece dijital formatta bulunan ve fiziksel forma aktarılamayan para birimlerini kullanıyorlar. Bu para birimleri, çok oyunculu çevrimiçi oyunların bir çoğunda V-Bucks (Fortnite), Robux (Roblox), veya basitçe (sanal) altın gibi oyun içi para birimleridir.

Bu para birimleri, oyunlardaki görevleri ve görevleri tamamlamak için kazanılabilir veya "gerçek dünya" (yani fiyat) doları karşılığında satın alınabilir. Fiziksel bir mevcudiyetleri yoktur, ama değer algıları vardır. Ayrıca, herhangi bir kısıtlama veya müdahale olmaksızın dünyanın herhangi bir yerine anında gönderilebilir. Aynı özgürlüğe sahip sanal ürünler için takas edilebilir.

Bu nesil büyüdüğünde ve sorumluluk aldığında, dijital para kavramını ve "eski" sistem üzerindeki avantajlarını kaçınılmaz olarak görecek.

Bitcoin sadece sanal bir dünyada kullanılıyor, ancak bu, küresel bir finansal krizin kaçınılmaz olduğu Covid 19 zamanında büyümekle karşı karşıya olan bu yeni nesil için, bir emsal teşkil ediyor. Sizler bunun farkında olun ya da olmayın!

Ve bu nesil büyüdüğünde ve sorumluluk aldığında, dijital para kavramını ve "eski" sistem üzerindeki avantajlarını kaçınılmaz olarak göreceklerinden, zaten anlayacaklar. Şüphesiz bunu tercih edecekler. Ve geri kalanımız, sonunda onların düşünce tarzlarını yaklaşmamız gerekecek.

Tamamen dijital matematik temelli para birimleri kavramının ortaya çıkıp yayıldığı bugünlerde, sizlerin çocuklarınızın doğum günlerinde Bitcoin alıp kenara koymanız bile onların gelecek hayatlarında en büyük farkı yaratacaktır!

Ve sizler torunlarınıza
“Bitcoinden önce oradaydım” **diyeceksiniz.**

Torunlarınız size şöyle diyecekler; “Büyükbaba eminim bir sonraki hikayende de bize kağıt para zamanlarında arabanı da kendin sürmen gerektiğini söyleyeceksin”

Aslında zaten yaptınız. Bitcoin almak için elinizde tutabileceğiniz gerçek kağıt para kullandınız ve bunu yaptığınız zamanlarda da arabanızı kendiniz sürüyordunuz. Sevdiğimiz şeylerle kalmaya ve güvende hissetmeye meyilliyiz değil mi? Özellikle yaşlandıkça.

Size sesleniyorum!
Geçmişi gelecek için yanlış anlamayın.

Cüneyt Devecigil'e sorduk

Kripto piyasasında "düzeltmeler" hep oluyor. Ancak son dönemde bu düzeltmeler biraz sert oldu. Bu geri geliş ile dünyadaki birçok kurumun kripto karşıtı görüşlerinin aynı zamana denk gelmesi, dedikoduları da peşinden sürükledi. Bu sert dalgalanma neye işaret ediyor?

Esasında konu şu: istatistiki olarak bakarsanız, yaklaşık 5 milyar insan interneti kullanıyor ama kripto para piyasasına giren insan sayısı 100 milyon kişi. Dolayısıyla 5 milyar insanın interneti kullandığı bir dünyada 100 milyon insanın kripto piyasasına girmesi demek, zaten daha tam olarak kripto piyasalarının oturmadığını gösteriyor. İnsanların bu konuda çok yeni olduğu, çok bilgisiz olduğu bir dönemi yaşıyoruz. Türkiye'deki ve diğer ülkelerdeki insanların yatırım yaptıkları kripto paraların her biri esasında bir proje. Çoğunun bir projesi var. Ve bu projeleri okumadan, neye yatırım yaptıklarını bilmeden, sadece kısa zamanda zengin olmanın bir yolu olarak giriyorlar. Türkiye'de ve dünyada son dönem içerisinde kripto para piyasalarındaki bu ani ve hızlı dalgalanmalar sonucunda para kaybeden insanların bu konuda çok canları yanıyor.

Normalde birisi sizden 1000 TL Borç istediği zaman tanımadığınız insana 1000 TL bir borç vermezsiniz, tanıdığınız insanı bile bir araştırırsınız, ödeyebilir mi ödeyemez mi diye.

para piyasalarına çok çok az insanın yatırım yaptığı bir piyasa olmasıdır. Bu yüzden de çok büyük dalgalanmaların, yükselmelerin, düşmelerin olması gayet normal. Bizim mevkimizdeki insanların kripto para piyasalarına girmeden önce kripto para piyasalarının ne olduğunu, yatırım yaptıkları her coinin, her paranın esasında neyi vaad ettiğini ve neye yatırım yaptıklarını bilmeleri gerekiyor.

Normalde birisi sizden 1000 TL borç istediğinde tanımadığınız insana 1000 TL bir borç vermezsiniz, tanıdığınız insanı bile bir araştırırsınız, ödeyebilir mi ödeyemez mi diye. Ama son dönemde herkes hiçbir araştırma yapmadan Türkiye kripto para piyasalarına, bilmedikleri araştırmadıkları borsalara paralarını yatırıyorlar. Esasında en çok can yanmasının nedeni, piyasalardan çok bu bilinçsiz yatırımlardan kaynaklanıyor. Çok yeni bir piyasa ve ancak oturacak. 2015 yılından beri bu piyasada benim gibi bu piyasayı çok takip eden ve içinde olan insanlar zaten bu piyasaya çok hakim. Öğrenmek, bilmek, araştırarak yatırım yapmak çok daha değerli, hayatımızdaki her konuda olduğu gibi. Tıpkı evde, arabada, altında ya da herhangi bir yatırımda paranızı yatırmadan önce araştırmanız gibi.

Bu sadece kripto para piyasalarına özel bir şey değil, bu şekilde yatırımlarını neye yaparlarsa yapsınlar, aynı şekilde bu problemlerle karşı karşıya kalabilirler.

Türkiye'de birkaç kripto borsası dolandırıcılık soruşturmasında. Ortada büyük bir dolandırıcılık olduğuna dair bir soruşturma ve dedikodular var. Sizce dolandırıcılığın boyutu ne? Türkiye borsaları global borsalardan daha mı güvensiz?

2015 yılından itibaren var olan piyasada bu durum Türkiye'ye özgü bir şey değil bu. Çünkü bunlar devletler tarafından kontrol edilmeyen borsalar. Dolayısıyla Türkiye'de de, dünyada da birçok borsada bu durum meydana geldi. Yani borsalar battı, borsalar hacklendi. Bizim ülkemizde de en son başımıza gelen olay gibi. İnsanlar paralarını yatırdıkları her şeyi didik didik ederken, kripto borsalarına para yatırırken, "Nedir ne değildir, kaç yıldır varlar, arkasında kim var, sahipleri kim, adresleri doğru mu" hiçbir araştırma yapmıyor. Paralarını bir anda zengin olmak adına, bu borsalara yatırıyor. Bu tip dolandırıcılıklar ülkemizde olduğu gibi dünyanın her yerinde de meydana geliyor. Sadece bizim ülkemize özel bir şey değil. Bunlar insan hatasıdır. Yatırım yaparken, ev alırken neredeyse 50 kere bulunduğu lokasyonu, komşuları, çevreyi, o caddedeki ev fiyatlarının durumuna kadar kontrol ederken, bir ev fiyatından çok daha yüksek rakamları borsalara yatıran insanlar en ufak bir kontrolde bulunmadan, araştırma yapmadan paralarını yatırıyorlar. Bu sadece kripto para piyasalarına özel bir şey değil,

bu şekilde yatırımlarını neye yaparlarsa yapsınlar, aynı şekilde bu problemlerle karşı karşıya kalabilirler.
Bu arada dolandırıcılığın boyutlarıyla ilgili 2 milyar dolar denildi ama gerçeği sonradan anlaşıldı. Ben o zaman da söylemiştim, tutar 120-130 milyon dolar diye ve tabii ki bu da az bir rakam değil. Ama 2 milyar dolar gibi Cumhuriyet tarihindeki en büyük dolandırıcılık rakamı da değil. Parası giden insanlara çok yazık ama dediğim gibi bugün dışardaki herhangi birine 100 TL borç vermeden önce o kişinin kim olduğunu bilmeden nasıl vermiyorsak, borsalara da paramızı yatırırken çok dikkat etmemiz gerekiyor. Devlet sizi bir yere kadar koruyor ama normal hayatınızda kendi kendimizi ve kendi yatırımlarımızı korumamız en önemli şeylerden biri.

Tüm bahisçiler kripto borsacı oldu. Kumar veya piyango olarak algılanmasının önüne geçmek nasıl mümkün olacak?

Bu bir serbest piyasa. Dünyanın her tarafında olduğu gibi ülkemizde de paranızı nereye yatırırsanız yatırın, her şeyi devlet kontrol etmek mecburiyetinde değil, böyle de olmaması gerekiyor. Dolayısıyla bu piyasa ile ilgili bahis, kumar diyebilirler.

Ama dediğim gibi bunu söyleyenler esasında ne geleceği gören insanlardır, ne de kripto borsalarını yeterince incelemiş ve bilgilenmiş insanlardır. Bilgilenmeden, araştırmadan herhangi bir konuyla ilgili ne yorum yaparsanız yapın, o yorumun bir değeri olmaz. Bugün dönüp baktığınızda birinci soruya cevap gibi de olsun; bugün dünyanın en büyük markaları, dünyanın en büyük firmaları kripto paralarını bir ödeme aracı olarak kabul etmeye başladılar. En büyüklerinden bir tanesi Amerika'da, zamanında biz Türkiye'de yasakladığımız için şu anda o gelişmeyi göremiyoruz, PayPal Beş büyük kripto parayı PayPal içerisinde kripto cüzdanı yaratarak insanların alışverişlerde kullanması için seçenek olarak koydular. Yani dileyen herkes Bitcoin'den, Litecoin'den ya da diğer coinleri kullanarak PayPal'dan ödemelerini bir ödeme aracı olarak kripto paralarla kullanabiliyorlar. Sadece PayPal örneğini vermeyeyim birçok farklı marka artık kripto para kullanımına başladılar.

Siz neye inanırsanız o değerlidir.

Devletlerin bununla ilgili herhangi bir yaptırımda bulunamayacaklarını düşünüyorum çünkü insanlar için şöyle bir şey vardır, siz neye inanırsanız o değerlidir. Mesela Türkiye dolara bu kadar inanmasa Türkiye'de dolar çok değersiz olur. Biz kendi Türk liramıza inansak ya da farklı bir şeye inansak o çok daha değerli olur. Burada önemli olan insanların neye inandığı ile alakalı ve her geçen gün çok daha fazla insan kripto paralara inanıyor. İnanmalarının da tek sebebi kripto paralarından devletlerin kendi ülkeleri yönetimleri esasında yaptıklarıdır; söyledikleri sözlerle, yaptıkları hatalar yüzünden insanlar kendi ülke paralarının değerini kaybetmesini, enflasyonda erimesini artık istemiyorlar.

Artık devletlerden ülkelerini doğru düzgün yönetmelerini bekliyorlar. Paradan yavaş yavaş ellerini çekmelerini bekliyorlar. Çünkü para her konuda çok değer kazandırır. Paran varsa ordun çok güçlü olur, ordun çok güçlü olduğu zaman sen ülke olarak çok güçlü olursun. Dolayısıyla merkez bankalarının, devletlerin parayı elinde tutmak istemeleri ve bunca yıl da tutmuş olmalarını gayet anlayışla karşılıyorum. Sebebini anlıyorum. Ama gelecek artık böyle olmayacak. Gelecek artık bu dijital paralara, kripto paralara inanan insanların kullanımıyla çok daha gelişecek. Bunların her birinin bir nedeni var. Bugün Bitcoin'e yeni altın diyoruz. Altının yerini alacağına inanıyoruz, bitcoinin bir rezerv para olacağına inanıyoruz, XRP için de bunu diyoruz. XRP'nin şu an geldiği noktada, 3,5-4 saniye gibi kısa bir sürede minimum 3-4 gibi bir rakam ödeyerek istediğiniz tutarı dünyanın her tarafına göndermenizi sağlayan bir kripto paradır. Her dijital paranın bir projesi var. Bu projelerin %90'ı belki de yok olacak, gidecek. 9000 değişik kripto paranın hepsi hayatına devam edemeyecek. %90 dan da daha fazlası yok olacak. O yüzden projelerini incelemek ve geleceği bambaşka hale getiren, insanların yaşamlarını kolaylaştıra-

cak kripto projelere inanıp buna yatırım yapmamız gerekir. Yani bugün üç liramızı 10 TL yapmak için değil. Önümüzdeki 5-10 sene içerisindeki bir Apple'ın, bir Microsoft'un nereden nereye geldiğini görüp, o zamanlar bu firmaların hisse senetlerini alan insanlar nasıl bunu uzun vadede yatırım olarak kabul ettilerse, bu yatırımlarının karşılıklarını 15-20 sene sonra aldılarsa, buna göre davranmalıyız. Bunu kripto paralara yatırım yaparken de öyle yapmamız gerekiyor. Bugün aldıklarımızı uzun vadede elimizde tutup saklamamız gerekiyor. Sadece maddi kazanç için değil, biz esasında bir nevi geleceğimiz için düşünmeliyiz.

Neye yatırım yapacaksınız kripto para piyasalarında, o paraların projelerini çok iyi bir şekilde okumak, anlamak, araştırmak gerekiyor. Herkesin her yatırımı aynı olmadığı gibi herkesin eğitimi, bilgisi doğrultusunda araştırıp ona göre bu piyasalarda yatırım yapması gerektiğine inanıyorum. Kim ne derse desin kripto para piyasalarında kripto paralar var olacak ve özellikle Bitcoin, Litecoin, XRP gibi sanal paralar var olmaya devam edecek ve dünyanın düzenini de değiştirecek. Artık kağıt paranın tarihe karışacağına inanıyorum. Ve bunun böyle olacağını da zaman hepimize gösterecek.

Yatırımcıya ve küçük yatırımcıya yaklaşım öneriniz var mı? Ne yapmalı? Borsa gibi mi düşünmeli, mevduat gibi mi? Yoksa tüm bunların ötesinde başka bir bakış açısı mı lazım?

Bu sorunun cevabını aslında diğer soruları yanıtlarken verdim ama toparlayacak olursak, kripto para piyasalarına insanların gelecekleri için yatırım yapmaları çok daha doğru olacaktır. Öncelikle dediğim gibi 9000'in üzerinde değişik proje var, bunların özellikle ilk 40'a girenlerin değerini çok iyi incelemeliyiz. Bu projelerin her biri için projeler çıkmadan önce "white paper" dediğimiz gibi duyuruları var. Bu projeleri okumaları, projeler içerisinde en çok inandıklarına yatırım yapmaları gerekiyor. Ve ellerinde en az beş sene tutmaları gerekiyor. Çünkü bunu şöyle düşünmek gerekir; Bugün 2.000 dolar gibi bir rakamı, 10.000 TL gibi bir rakamı iyi bir kripto projesine yatırdığınız zaman beş sene sonra bu size yaklaşık 20 milyon TL getirebilir ve hayatınızı bambaşka yerlere getirebilir.

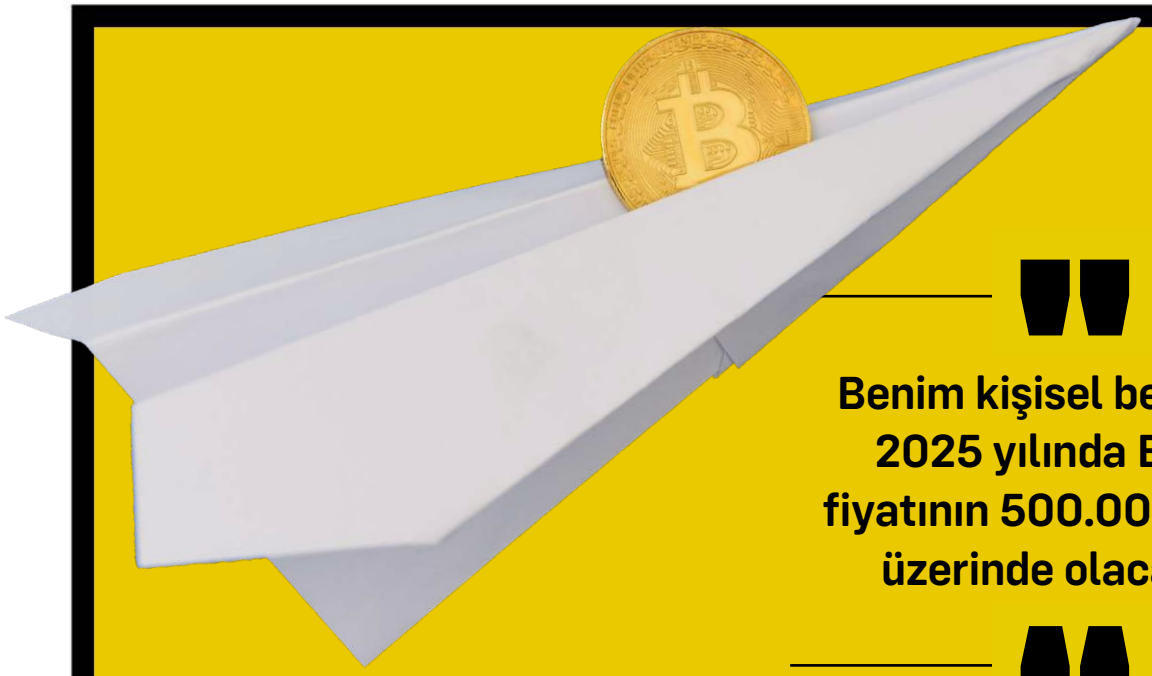

Devlet yasal düzenlemeler yapıyor kripto paralar ile ilgili, bu düzenlemeler ne getirir, ne götürür? Devletin yapmaya çalıştığı şey regüle etmek mi, engel olmak mı?

Kripto para piyasalarında özellikle borsalarında regülasyon çok önemli. Devletlerin kripto para borsasını mutlaka ama mutlaka kontrol etmeleri gerekiyor, bu ayrı bir şey. Türkiye'de de en son yaşanan olaylarda başımıza bu gelmiş oldu. Halkın bilinçsizlikle ve bu konuyla ilgili paralarını götürüp yatıracakları kuruluşları kontrol etmeleri gerekiyor. Bugün bir bisiklet kiralama firması açmaya kalksanız 500.000 TL sermayenizin olması gerekirken ve mecburen yükümlülükleriniz olması gerekirken, devlet tarafından önümüze konulan, milyonlarca doların yatırıldığı kripto borsalarında en ufak bir yasal düzenlemenin olmaması ve her önüne gelenin rahatlıkla kripto borsası açabilmesi kesinlikle doğru değil. Bu ayrı bir olay. Ben regülasyonun kripto borsalarına, kripto paralara gelmesinin çok önemli olduğunu tüm dünya için söylüyorum. Geldikten sonra çok daha fazla insanın rahatlıkla kripto paralara yatırım yapacağını düşünüyorum. Regülasyon çok önemli. Regülasyonu mutlaka ama mutlaka devletlerin yapması gerekiyor.

"Buraya yatırım yapan insanların, kazanılan her paranın vergisinin ödenmesi gerektiğini, normal para piyasalarındaki devlet tarafından ortaya konan kanunların ve yaptırımların yapılması gerektiğine her zaman inanıyorum. Bunun kripto para borsalarına da iyi geleceğine inanıyorum."

Benim kişisel beklentim 2025 yılında Bitcoin fiyatının 500.000 doların üzerinde olacağıdır.

Son olarak, tüyo var mı? (Bu soruyu biraz da ironik cevap verebilmeniz için sordum)

Şöyle söyleyeyim, Bitcoin 64.800 doları bile gördü. Bitcoin'e 50 dolar iken, 100 dolar iken, 300 dolar iken inanmayan insanlar bugün 50.000-60.000 dolardan paralarını yatırdılar. Gelecek için dönüp baktığımızda nasıl o zaman fırsatı kaçırdım, yatırım yapmadım, bu kadar yükseldikten sonra artık bu paraları vermem mümkün değil ya da verirsem kazanmam mümkün değil diye düşünebilir. Ama tekrar söylüyorum, Bitcoin yeni altın ve bundan beş sene sonra Bitcoin fiyatına dönüp baktığımızda bugünler için de 2015 yılında söylediklerimizi söyleyeceğiz. Benim kişisel beklentim 2025 yılında Bitcoin fiyatının 500.000 doların üzerinde olacağıdır. Tabi bunun da bir sürü nedeni var. Bunları uzun uzun anlatmayayım. Kripto para piyasalarındaki özellikle 7-8 senedir var olan Ethereum, Bitcoin, Litecoin, XRP gibi paraların projelerinin bundan üç beş sene sonra bugünkü rakamlarının çok ucuz olacağına inanıyorum.

Yani kenara, hiç parasına, fiyatına bakmadan, yükselmesine ya da düşmesine bakmadan bunlardan bir ya da birkaç tanesine her ay maaşımızın %1'ini yatırmanızın sizi beş on sene sonra bambaşka bir yere getireceğine inanıyorum. Dediğim gibi hala bu piyasalar çok az insan tarafından yatırım yapılan ama yatırım yapmayan milyonlarca insanın kripto para piyasalarının geleceğine inandığı bir piyasa.

Ben Ethereum'u 7 $'a aldığım zamanları biliyorum, bugün 2500-3000 dolar arasında fiyatı. 3-5 sene sonra bugünkü rakamlara da inanamayacağız.

Fiyatının düşmesine ya da yükselmesine bakmadan önümüzdeki birkaç yıl hiçbir şekilde al-sat yapmadan, bütçelerinin çok azı kadar, ayda bir gün dışarıda yemeye harcadıkları paraları, bahsettiğim kripto projelerine yatırırlarsa 3-5 sene sonra geri dönüşünün muazzam olacağına inanıyorum. "Bu piyasalarda 2017 yılındaki yükseliş ve daha sonraki çöküş yaşandı. Borsada boğa ve ayı piyasası dediğimiz, 2 tip var, boğa piyasası yükselişi, ayı piyasası da düşüşü gösteriyor. Bitcoin ve kripto paralara baktığımız zaman, ana para Bitcoin diğerlerinin tamamını da alt coin olarak nitelendiriyoruz.

Piyasayı Bitcoin belirliyor. 2017 yılı ile bugünün arasındaki fark şu, 2017 yılında bireyler yani halk bu piyasada yatırım yapıyorlardı ama 2021 yılında ilk defa çok büyük kurumlar bu piyasaya milyar dolarlar yatırdılar. Dolayısıyla Bitcoin'in tarihine dönüp baktığınız zaman çıktığı günden itibaren çok büyük yükselişleri ve bir o kadar da düşüşleri gösterdi. Ama bu süreçlerde kurumsal yatırımlar hemen hemen hiç yok denecek kadar azdı. Şimdilerde kurumlar yatırımlar yapmaya başladı. O yüzden geçmişe baktığımızda ayı piyasaları yaklaşık kripto para borsalarında 3-4 sene sürdü. Boğa piyasaları da, özellikle Bitcoin'de 120 gün yükselişin olduğunu biliyoruz. Buralara bakarak bundan sonraki süreçler için yeni bir ayı piyasası gelecek ve 4 sene düşecek gibi söylentiler ve konuşmalar oluyor ama bu sefer olayın farkı şu, dediğim gibi büyük kurumlar yatırımlarını yaptılar. Dolayısıyla geçmişi gelecek için yanlış anlamamamız gerekiyor. Bambaşka bir kripto para piyasa davranışlarını göreceğiz önümüzdeki süreçlerde.

Cüneyt Devecigil Kimdir?

Amerika Birleşik Devletleri'nde Yönetim ve Bilgisayar Mühendisliği alanında çift anadal yapan Cüneyt Devecigil, ABD'de Toshiba'da 2 yıllık sistem mühendisliği eğitimini de tamamladı. Birkaç uluslararası firma ile çalıştıktan ve çeşitli alanlarda eğitimlerini tamamladıktan sonra İstanbul'a döndü. Hürriyet Gazetesi ve Sabah Gazetesi İnternet ve Teknoloji sayfalarında köşe yazarlığı yaptı. Ayrıca çeşitli firmalarda Bilgi Teknolojileri Müdürü olarak çalıştı. 1999 yılında Türkiye'de bir ilk olan Ege Seramik'in online mobil satış ve pazarlamasını geliştirdi ve yönetti. Adnan Polat'ın İstanbul Belediye Başkanlığı seçimleri kampanyasında da Bilgi Sistemleri müdürlüğü yaptı. Daha sonra Bilmerk Bilgisayar ve Eğitim Hizmetleri'nde Eğitim ve Pazarlama Direktörü olarak göreve başladı. Bu süreçte Microsoft Eğitimlerini verdim ve Microsoft Türkiye tarafından Yılın Eğitmeni seçildi. 2003 yılında Zadaca Dijital Medya Reklam Ajansını kurdu ve hala çalışmaya devam ediyor.

SANATTAN NE HABER?

ÜNLÜ İSİMLERİN EVLERİNİ
SANAL OLARAK ZİYARET EDİN

Türkiye'nin lider uçak ve otobüs bileti sitesi Enuygun, kapıdan dışarı bile çıkmadan gezebileceğiniz birbirinden ünlü isimlerin müze evlerini derledi. Bu kapanma sürecinde **Dali Tiyatro Müzesi**'nden **Gaudi Evi Müzesi**'ne, **Mozart**'ın muhteşem bestelerini yaptığı evinden ünlü yurttaş hakları savunucusu **Martin Luther King**'in doğduğu eve kadar tarihe yaptıkları ile iz bırakmış önemli isimlerin evlerine konuk olabilirsiniz.

DÜNYANIN İLK DİJİTAL
STEM+ SANAT BİENALİ BAŞLIYOR

Bahçeşehir Koleji tarafından 2017 yılından bu yana gerçekleştirilen STEM+ Sanat Bienali'nin 3'üncüsü, 19 Mayıs – 19 Haziran tarihleri arasında dijital platformda gerçekleşecek. **www.stemsanatbienali.com** adresinden izlenebilecek bienalin bu yılki teması "Dijital Dönüşüm ve Yaşam" olarak belirlendi. Bienal, dünyada tüm süreçleri dijital olarak yürütülen ilk STEM+ Sanat Bienali olma özelliğini taşıyor.

SANATTAN NE HABER?

NASA ASTRONOTU
"UZAY"IN EN İYİ ŞARKILARINI SEÇİYOR

Pesquet, tüm uzay deneyimini sosyal medyada sık sık twit atarak takipçileriyle paylaşıyor. Astronot ayrıca, Fransız Fip R adyosu ile işbirliğiyle yeni Alpha görevi süresince her gün bir şarkıyı paylaşacağını ve #songs4space çalma listesini oluşturacağını duyurdu. İlk tercihi, Deezer'da paylaştığı Creedence Clearwater Revival'dan Ramble Tamble idi. "Şarkı, ISS'deki bu yeni göreve başlamakiçin mükemmel" diyor.
Pesquet'in **çalma listesini** Deezer'da takip ederek uzay şarkılarını favorilerinize ekleyebilirsiniz.

67. SAİT FAİK ABASIYANIK
HİKÂYE ARMAĞANI SAHİBİNİ BULDU

Yazar Sait Faik Abasıyanık anısına her yıl bir öykücüye verilen ve Darüşşafaka Cemiyeti ile İş Bankası Kültür Yayınları işbirliğiyle düzenlenen Sait Faik Hikâye Armağanı'nın 67'ncisi açıklandı. Şermin Yaşar Deli Tarla adlı kitabıyla ödüle layık görüldü. Doğan Hızlan'ın Başkanlığı'nda toplanan Hilmi Yavuz, Nursel Duruel, Prof. Dr. Jale Parla, Metin Celâl, Prof. Dr. Murat Gülsoy ve Beşir Özmen'den oluşan Sait Faik Hikâye Armağanı Jürisi, 67. Sait Faik Hikâye Armağanı'nı "insan psikolojisinin karanlık yanlarını ustaca kurulmuş olay örgüleri ve ironik bir dille anlatmakta gösterdiği başarıdan dolayı" Şermin Yaşar'ın Deli Tarla adlı kitabına vermeyi kararlaştırdı.

ANLIK NORMAL MÜZİK

ABBA - Money, Money, Money

Söz/Müzik: Benny Andersson, Björn Ulvaeus

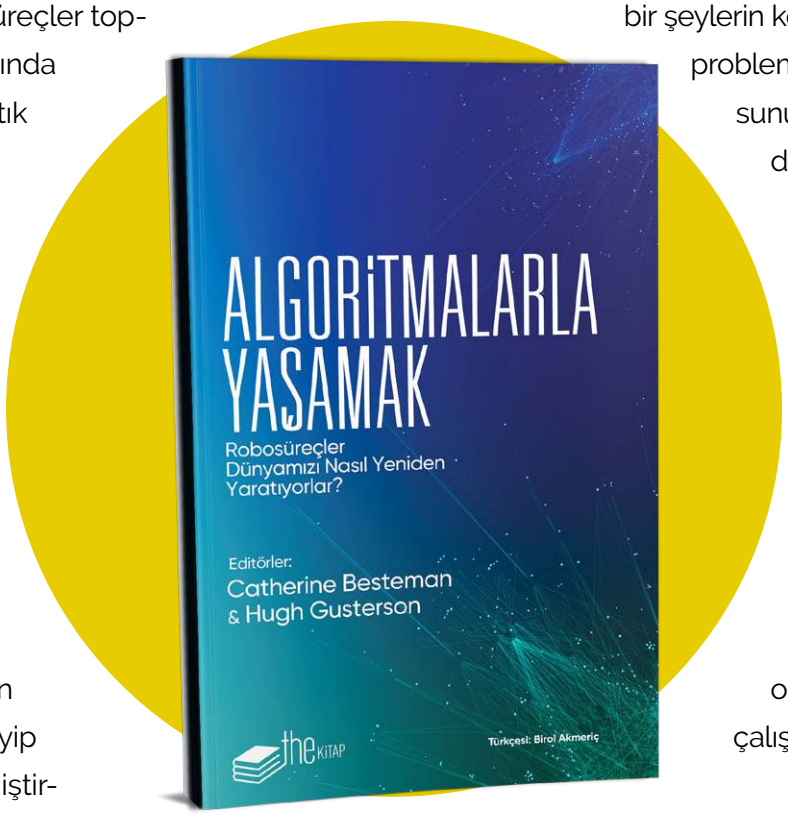

KİTAP KÖŞESİ

Algoritmalarla Yaşamak

Robosüreçler dünyamızı nasıl yeniden yaratıyorlar?

Çok iddialı değil mi? Ama kitabı baştan sona okuyunca gerçekten de öyle olduğunu anlıyorsunuz. Robosüreçler toplumumuzun her alanında mevcut. Pek çoğu artık o kadar sıradanlaştı ki karşılaştığımızda robosüreç olduğunu fark etmiyoruz bile. Herhangi bir işletmeyi aradığınızda önce bire, sonra ikiye basmanız söylendiğinde ya da ses otomasyonu şifrenizin zayıf olduğunu söyleyip güçlü bir şifre ile değiştirmeye zorladığında aslında robosüreçler devrededir.

Robosüreçleri daha iyi anlayınca; finans, tıp, eğitim, emlak gibi farklı sektörlerde ve işyerlerinde bir şeylerin kötü gitme yollarının farklı problemler olmadığını görüyorsunuz ve bunların toplumdaki temel değerlendirme süreçlerindeki hataların birbirine bağlı birer göstergeleri olduğunu hemen kavrıyorsunuz. İşte o zaman her şey daha fazla berraklaşıyor.

Zamanımızı anlamak için faydalı bir algoritma oluşturan bir dizi öğretici çalışma. Ufkunuzu açıyor.

-Prof. Marshall Sahlins, Chicago Üniversitesi

Algoritmalarla Yaşamak, robosüreçler dediğimiz sistemlerin yapısal anatomisi ile çağdaş toplumdaki fiziksel güvenlik mücadelesine, benlik deneyimine ve kurumsal güç haritasının şeklini değiştirme yollarına daha kültürel ve insani bir perspektiften bakıyor.

Algoritmalar ekseninde yönetilen yaşamı mükemmel bir şekilde inceleyen Algoritmalarla Yaşamak kitabının her bölümü, algoritmaların dünyayı nasıl yeniden inşa ettiğini gösteriyor, az çok aşina olduğumuz robosüreçlerin farklı bir yönüne ışık tutuyor. Şiddetle tavsiye edilir.

-Choice dergisi

Editörler: **Catherine Besteman – Hugh Gusterson**
Çevirmen: **Birol Akmeriç** - Yayınevi: **The Kitap Yayınları**

ANLIK

NORMAL DİJİTAL DERGİ

Normal bir dijital dergi

Normal olan, boş kalınca bir şeyler okumak
Bazı anlarda da en önemli ihtiyaç doğru bilgiyi okumak
Okumak normal ama, sıradan olmamalı
Anlık ortaya çıkan bilgi ihtiyacını normal bir şekilde karşılamak istedik
Bilgi vermek dışında tek derdimiz var, normal olmak, normalleşebilmek.
Sıradanlaşan anormallikleri anlatabilmek.
Normal derken ne kastettiğimizi aşağıda kısaca özetlemeye çalıştık ancak,
daha da kısası, ideolojik körlük barındırmayan demek yeterli.
Bu anlık bu kadar...

NEDEN ANLIK?

Şu anda neye ihtiyaç varsa ona cevap verdiği/vereceği için...
Anın ihtiyacı olan bilgileri içerdiği için...
O anlık ruh halimizin yansıması...
veya o anlık tepkimiz...

NEDEN NORMAL?

Normal olanın, olması gerekenin eksikliğini çektiğimiz için...
Popüler olan normal olandan uzaklaştığı için...
Popüler olana dair konuşulanlar normal olmaktan çıktığı için...
Moda, trend kelimelerinin tarif ettiği şeyler normallikten çok uzaklaştığı için...
Sıradanlaşan anormallikleri fark etmek gerektiği için...
Marjinallik normal sanılmaya başladığı için...
Normal olanlar, kendini marjinal sanmaya başladığı için...
Normal olanlar sesini kesip konuşmadığı için...
Marjinaller konuşup normalleştiği için...
Anormalin normalleşmesini anlatabilmek için...
Anormalliğin sıradanlaşması normal olmadığı için...
İdeolojik körleri okumaktan sıkıldığımız için...

KÜNYE

Sahibi
Aabir Yayın Dağıtım Danışmanlık Eğitim ve Araştırma Hizmetleri Ticaret Anonim Şirketi

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
ve Genel Yayın Yönetmeni
Hilmi Atıl Ünal

Görsel Tasarım:
Serkan Korkmaz / Lagalugacılar

Dijital Altyapı ve Uygulama:
Lagalugacılar
www.lagalugacilar.com

İletişim Adresi
Kısıklı Mahallesi, Alemdağ Caddesi,
No:60 F Blok, Daire 7
Üsküdar / İstanbul

Tel: +90 0216 521 60 11
Email: info@normaldergi.com

Aabir Yayın Dağıtım Danışmanlık Eğitim ve Araştırma Hizmetleri Ticaret Anonim Şirketi
Ticaret Sicil No: 930524
Vergi Dairesi: Ümraniye VD.
Vergi No: 0012081908
Mersis No: 0001208190800001